

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณสดศรี สมพันธ์
๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ บ้านคุณสดศรี สมพันธ์ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันอังคาร ที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหาร
วนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจากคุณ
สดศรี สมพันธ์ (คุณต่าย) และครอบครัว เพื่อไปสนทนาธรรม ที่บ้านพักในซอยหมู่บ้าน
เศรษฐกิจ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐-๑๕.๓๐ น.

อนึ่ง คุณต่ายได้เคยกราบเรียนเชิญท่านอาจารย์ไปสนทนาธรรมที่ร้าน Young Rabbit อาคารบีบีทาวเวอร์ มาแล้วสองครั้ง เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ และวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘

สำหรับการสนทนาธรรมในครั้งนี้ คุณต่ายได้กราบเรียนท่านอาจารย์มาสนทนาในเวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น. แต่เนื่องจากสภาพการจราจรจากบ้านพักท่านอาจารย์แถวถนนพัฒนาการมายังบางแค มีความหนาแน่น ติดขัดมาก ท่านอาจารย์จึงเมตตาให้เลื่อนเวลาเป็นช่วงบ่ายแทน โดยให้ทุก ๆ ท่านที่มา ได้ร่วมรับประทานอาหารกลางวันกันก่อน และเริ่มสนทนาธรรมในเวลาบ่ายโมง ซึ่งความการสนทนาในวันนี้ ท่านอาจารย์เมตตากล่าวถึงการที่บุคคลมีการฟังธรรมบ่อย ๆ เป็นการสะสมอุปนิสัยในการฟังความจริงของสิ่งที่มีจริง ๆ จากการตรัสรู้และทรงแสดงของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า จะทำให้เป็นบุคคลที่มีชีวิตน้อมไปสู่กุศลธรรม ความดีทุกประการ ซึ่งจะ เป็นปัจจัยให้เข้าถึงสภาพธรรมะที่มีจริง ๆ ในขณะนี้ได้ ซึ่งเป็นหนทางเดียวที่มีพระมหากรุณาแสดงไว้ ไม่มีหนทางอื่น ไม่ใช่การไปทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความติดข้องต้องการ ด้วยความเป็นตัวตนที่จะไปปฏิบัติไปรู้ ซึ่งไม่มีทางที่จะรู้แจ้งสภาพธรรมะ

ได้แน่นอน เพราะเป็นความเห็นผิดที่จะไปทำด้วยความเป็นตัวตน แต่จากการที่มีอุปนิสัยในการสะสมการฟังพระธรรม บ่อย ๆ เนื้อ ๆ จะเป็นปัจจัยให้สติสัมปชัญญะเกิดขึ้นระลึกรู้สภาพธรรมด้วยความเป็นปกติ โดยความเป็นอนัตตา ในขณะนี้เอง เมื่อ

เกิดก็เกิด เมื่อไม่มีเหตุปัจจัย ก็ไม่เกิด ไม่มีใครไปกำหนด บังคับ ให้เป็นไปตามความต้องการได้ เพราะธรรมะทั้งหลายเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของผู้ใดทั้งสิ้น

ท่านอาจารย์ :

ธรรมะก็เป็นธรรมะที่เราได้ยินได้ฟังบ่อย ๆ แต่ว่า ทำไมเราต้องฟังอีก เพื่อจะได้เข้าใจขึ้น จะได้ไม่ลืม เพราะว่าฟังแล้วก็ลืม แต่ถ้าฟังบ่อย ๆ ก็คุ้นเคยกับการที่ชินกับธรรมะมากขึ้น เพราะว่าเราคิดทั้งวัน แต่เราคิดเรื่องที่เราคุ้นเคย เราคุ้นเคยเรื่องไหนมาก ก็มีปัจจัยที่จะทำให้คิดเรื่องนั้น โดยที่ว่า ไม่ไปบังคับให้คิด ไม่บังคับให้ถาม ไม่บังคับให้ตอบหรืออะไร แต่ว่าธรรมะทั้งหมด ถ้าไม่มีปัจจัย จะทำให้เกิดก็เกิดไม่ได้เลย

...ด้วยเหตุนี้ ต้องทราบว่สิ่งที่กำลังมีเดี๋ยวนี มีจริง ๆ แล้ว เราต้องฟังอีกนานเท่าไรกว่าจะเข้าใจคำของพระสัมมา

สัมพุทธเจ้าว่า สิ่งที่มีนี้แหละ เกิด จึงมี มีแล้วก็หายไปคือดับไป ไม่กลับมาอีกเลย ทุกอย่างหมด เดี่ยวนี้เอง เป็นอย่างนี้ แต่เดี๋ยวนี้ที่เป็นอย่างนี้ ยังไม่สามารถที่จะรู้จริง ๆ อย่างนี้ได้ เพราะว่า ปัญญามีหลายชั้น ปัญญาชั้นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงประจักษ์แจ้งสูงสุด ไม่มีใครเสมอหรือเทียบได้ ปัญญาของสาวก-ผู้ฟัง ในครั้งอดีต ได้ฟังมาหลายชาติจนกระทั่งคุ้นเคย ชินกับการที่จะเข้าใจสิ่งที่มีตรงตามที่ได้ฟังว่า เป็นสิ่งที่มีจริง เกิดขึ้นและดับไป...

...แต่สำหรับคนที่เพิ่งเริ่มฟังก็จะรู้ได้ว่า ฟังอีกนานเท่าไร ก็ไม่เป็นไร เพราะว่า สภาพธรรมก็จริงอย่างนี้ คือ เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ถ้าไม่เกิด ก็ไม่มี แต่ก็สัมผัสเสมอ จนกว่าจะเหมือนธรรมชาติเอนตลอดบอย ๆ ให้ความรู้ความจริงว่า วันหนึ่งก็สามารถจะเหมือนกับผู้ที่ได้ฟังมานาน ๆ และพอฟังแล้วก็เข้าใจได้ แล้วก็ประจักษ์ความจริงว่า สภาพธรรมะเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป เมื่อนั้นก็จะได้ว่า ความต่าง ความห่างของการที่เริ่มฟังกับการที่ได้ฟังจนชิน จนค่อย ๆ เข้าใจขึ้นเหมือนการจับด้ามมีด แต่ละครั้งที่จับ เราไม่รู้ไม่ได้เลยว่าสีกไปแคไหน? ตอนไหน? เมื่อไหร่สีกแล้ว เมื่อนั้นก็รู้ได้ว่า เพราะมีการจับมาเรื่อย ๆ ถ้าไม่จับ ปล่อยทิ้งไว้ ด้ามมีดก็สีกไม่ได้!!!...

...ขณะนี้ สิ่งที่มีจริง ๆ เป็นอย่างด้ามมืดเลย ได้ฟังไป เหมือนการจับแต่ละครั้ง แต่ละครั้ง คือเริ่มเข้าใจธรรมะ เพราะเวลานี้ ได้ยินแต่ "เรื่องของธรรมะ" แต่ "ตัวธรรมะ" ก็เป็นอย่างนี้ ก็ฟังเรื่องของธรรมะไป จนกว่า การฟังเรื่อง นั้นแหละ ทำให้เข้าใจธรรมะที่กำลังปรากฏ โดยความเป็นอนัตตา

เพราะฉะนั้น หนทางนี้ เป็นหนทางที่ไม่มีใครที่เป็นตัวตน ที่จะไปละความเป็นตัวตน ไม่มีความไม่รู้ที่จะไปละความไม่รู้ แต่ต้องอาศัย "ความรู้" อย่างละเอียดยิ่ง อย่างมั่นคง แล้วสภาพธรรมะก็จะสามารถถึงที่สุด คือ รู้จริงๆว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกาศแจ้ง สิ่งนี้ที่กำลังเกิดดับ...

...เพราะฉะนั้น มีผู้ที่ได้ฟังด้วยความอดทนมา แต่ละชาติ
แต่ละชาติ จนสามารถที่จะ ฟอฟังคำที่พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าทรงแสดง ก็รู้ว่า เดียวนี้เป็นธรรมดา ไม่ต้องไปหาที่ไหน
เลย!! "เสียง" มีจริง ๆ เกิด ถ้าเสียงไม่เกิดเสียงก็ไม่ปรากฏ
เสียงก็ไม่ได้ดับไป แต่เพราะ "เสียง" เกิด แล้วเสียงก็ดับไป
ไม่มีอะไรที่ยั่งยืนเลย ค่อย ๆ คุ่นเคยกับสิ่งที่มี แม้ว่าเพียง
ชั้นฟัง ก็ฟังจนกระทั่งมีความเข้าใจที่มั่นคงว่า เดียวนี้ เป็น
สิ่งที่ตรงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง...

...เราอยู่มานานเท่าไรแล้ว ใครตอบได้? แส่นโกฏกับ
เกิดแล้วก็ตาย แล้วก็เกิดแล้วก็ตายอีก นับไม่ถ้วน แม้พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าจะได้รู้ความจริง รู้แจ้งอริยสัจธรรม
ทรงบำเพ็ญพระบารมีนานเท่าไร? สือสงไขยแสนกัป จะ
ใช้คำว่ากัป จะใช้คำว่าโกฏ จะใช้คำอะไรก็แสดงว่า นาน
มาก แล้วก็เห็นว่า แม้แต่ขณะที่ตั้งความปรารถนา
ความปรารถนาก็ยังไม่มากพอที่จะได้รับคำพยากรณ์

ต้องมากจนกระทั่งได้รับคำพยากรณ์ หลังจากที่ได้รับคำพยากรณ์แล้ว ว่าความปรารถนาจะสำเร็จ จะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ก็ต้องบำเพ็ญพระบารมี ไม่ใช่อยู่ดี ๆ ปุบปับ ก็จะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...

...เพราะฉะนั้น การที่เราได้ฟัง "คำ" ซึ่งเราไม่ได้ยินมานานแสนนาน ได้ยินแต่ เรา, เขา, ลูก, พี่น้อง, ทรัพย์สมบัติ แต่ไม่เคยได้ยินคำว่า "ไม่ใช่เรา" และ "ไม่ใช่ของเรา" เป็นแต่เพียงสิ่งที่มีจริง มีปัจจัยก็เกิดขึ้น เกิดแล้วก็ดับไป แต่เร็วจนกระทั่งไม่ปรากฏอาการเกิดดับ ไม่ให้รู้ได้เลยว่านี่กำลังเกิดดับ เพราะเหตุว่า ต้องเป็นปัญญาที่อบรมแล้วละคลาย สิ่งที่ยึดมั่น แม้สภาพธรรมะขณะนี้กำลังเป็นอย่างนั้น แต่ "ความไม่รู้" ก็บังหมด "เป็นเรา" มานานแสนนาน เพราะฉะนั้น เพียงแค่ชาตินี้ ชาติเดียวพอไหม? ที่จะรู้ว่า ธรรมะขณะนี้ ที่กำลังปรากฏ อย่างนี้เลย เกิด-ดับ!!! ก็ต้องอาศัยเวลาที่มันคง ที่จะค่อย ๆ เข้าใจขึ้น!!!

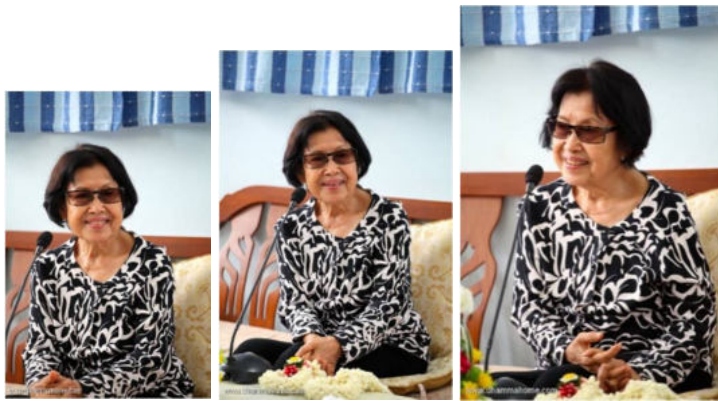

เพราะว่า ทั้งหมด ไม่ใช่เราเลยทั้งสิ้น!!! เนื่องจากฟัง
จนกระทั่งมีปัญญาที่สามารถที่จะรู้จริง ถึงความไม่ใช่เรา
เป็นอนัตตา เพราะฉะนั้น ก็ยังคงเป็นเราไปจนกว่า
ปัญญาค่อย ๆ ละความเป็นเรา ที่ละเล็กทีละน้อย จน
สภาพธรรมะปรากฏในความไม่ใช่เราแน่นอน ขณะนั้นก็
ค่อย ๆ เป็นปัญญา ที่ประจักษ์แจ้งความจริง จนกว่าจะรู้
แจ้งอริยสัจธรรม คือ ดับ (ความเห็นผิด) ไม่มีการเห็นว่าเป็น
เราอีกต่อไป...

...ฟังแค่นี้ ไม่มีใครที่จะไปรู้ความเป็นอนัตตาที่เกิดดับ แต่
เราก็ไม่รู้ว่า ฟังมาแล้วนานเท่าไร? เพราะฉะนั้น แต่ละ
คนก็รู้ได้ด้วยตัวเองว่า มีความเข้าใจธรรมะมากแค่ไหน?
แล้วก็ต้องค่อย ๆ เข้าใจขึ้น!!!

เพราะฉะนั้น เป็นธรรมะซึ่งยากที่จะรู้ได้ ถ้าไม่มีการฟัง
พระธรรม ก็ไม่สามารถจะรู้ได้เลย จะไม่รู้จักพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า เกิดมาก็เป็นเราไปแล้ว ตายไปเกิดใหม่ ก็จำชาติ
นี้ไม่ได้เลย เหมือนจำชาติก่อนไม่ได้เลย แต่ละคนเป็น
ใคร? ชาติก่อน ใครรู้บ้าง? รู้ได้ไหม? แต่เป็นแล้ว...

...เพราะฉะนั้น ชาตินี้ พอถึงเวลาที่จากโลกนี้ไป ลืมหมด
 แม้แต่กำลังเห็นเดี๋ยวนี้ก็เพื่อลืม วันหนึ่งก็จำไม่ได้เลย ว่า
 เคยอยู่ตรงนี้ นี่คือ ไม่ใช่เรา ไม่มีเรา มีแต่ธรรมะซึ่งเกิดขึ้น
 แล้วก็ดับไป แล้วก็ไม่กลับมาอีก จนกว่าจะเข้าใจอย่างนี้
 แต่ต้องฟังตั้งแต่ ทีละเล็กทีละน้อย และชาตินี้ก็อาจจะสั้น
 มาก ฟังได้แค่นี้ แต่บุญที่ทำไว้แต่ปางก่อน คือการที่กำลัง
 เข้าใจเดี๋ยวนี้ก็จะสะสมติดตามไป ทำให้มีโอกาสได้ฟังอีก
 เหมือนเดี๋ยวนี้ ต้องเคยมีบุญที่ทำไว้แต่ปางก่อน เพราะ
 ทำไมคนอื่นไม่ได้ฟัง?...

...แต่ต้องเห็นประโยชน์ว่า ต้องฟังต่อไป ว่าความจริง
 พิสูจน์ได้ มีพระอรียสาวกมากมาย พระโสดาบัน ดับ
 ความเห็นผิด ดับกิเลสตามลำดับขั้น จนถึงความเป็นพระ
 อรหันต์ อย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้น เวลาที่ฟังคำใดแล้วมีความเข้าใจเกิดขึ้น
คิดถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่ทรงบำเพ็ญพระบารมี
ตรัสรู้ แสดงธรรม ใครก็ไม่สามารถที่จะรู้ความจริง ซึ่งถูก
ปิดบังไว้ด้วยความไม่รู้ ไม่รู้อะไรเลย คิดว่าเป็นสิ่งนั้น สิ่ง
นี้ เพราะเป็นธรรมะซึ่งเกิดดับ สืบต่อ เร็วมาก อาศัยการ
ฟัง จะค่อย ๆ เข้าใจขึ้น และฟังแล้ว ต้องพิจารณาว่า จริง
ไหม? ถ้าจริง คือ กำลังเข้าใจความจริง เพราะรู้ว่า "จริง"
แต่ถ้ายังตอบไม่ได้ว่าจริงไหม ก็แปลว่าการฟังยังไม่พอ...

...เพราะฉะนั้น จิตเกิดทีละหนึ่งขณะ หมายความว่า
อะไร? ไม่มีใครเลย นอกจากจิตเกิดขึ้น ทีละหนึ่ง
เพราะฉะนั้น อยู่คนเดียว ตราบใดที่มีจิต ก็ถือจิตนั้น ว่า
เป็นเรา!!! ทั้ง ๆ ที่จิตก็เกิดดับ เป็นหนึ่งคน แต่ละหนึ่ง แต่
ละหนึ่ง แต่ละจิต ที่สะสมสืบต่อ จะไปแยกกันก็ไม่ได้ ขอ
ยืมกันก็ไม่ได้ ห้ามไม่ให้เกิดก็ไม่ได้ เกิดแล้วไม่ให้ดับก็
ไม่ได้ ไม่ให้เร็วสุดที่จะประมาณก็ไม่ได้ ไม่ให้จำ ก็ไม่ได้
ทุกอย่างหมด เป็นธรรมะ

เริ่มเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือยัง? ด้วยปัญญาเพราะ
รูปกายไม่มีทางที่ใครจะเห็นได้ ต่อให้เป็นพระพุทธรูปที่
ไหน ที่ไหน ก็ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เห็นพระองค์
ได้ เมื่อเข้าใจพระธรรม!!!...

...เพราะฉะนั้น ก็สะสม "ความเข้าใจ" ซึ่งไม่ใช่เรา ความเข้าใจเป็นธรรมชาติ ถ้าความเข้าใจไม่ดับก็ต้องเข้าใจไปตลอด นี่เดี๋ยวก็ลืมแล้ว ก็แสดงว่าเราสะสมความไม่รู้ ความลืม ความหลง ความติดข้องมามาก เมื่อสะสมเหตุใดมามาก ก็เป็นปัจจัยให้สิ่งที่เกิดเพราะเหตุนั้นมาก เพราะฉะนั้น มีความไม่รู้อีก มีความติดข้องมาก พอลืมตาก็ติดข้องแล้ว ตามความเป็นจริง...

...เพราะฉะนั้น "เข้าใจ" อย่างเดียว ไม่ต้องทำอะไรเลย!! เพราะถ้า "ทำ" ก็คือ "เรา" ก็ผิด!!! ฟังธรรมะต้องเข้าถึงความเป็นธรรมะ ทุกคำในพระไตรปิฎก กล่าวถึงอนัตตาทั้งหมด แม้แต่ "ละชั่ว" ไม่ได้บอกชื่อใครละ ไม่ได้บอกชื่อว่าเป็นคนไหนละ แต่ต้องเป็นธรรมะฝ่ายดี ที่เกิดขึ้นละชั่วทำดี ก็ไม่ใช่เรา แต่ต้องเป็นธรรมะฝ่ายดีซึ่งมีปัจจัยเกิดขึ้นอย่างคนที่แต่ก่อนฟังธรรมะ ก็ชี้โกธ พอฟังแล้วก็ เอ๊ะ! โกธอะไร? โกธคือเขาหรือ? หรือว่าโกธตาเขา โกธจมูก หรือโกธอะไร? ไซ้ไหม และโกธนั้น เป็นโทษกับใคร? ไม่ได้เป็นโทษกับคนที่ถูกโกธเลย แต่เป็นโทษกับ

คนโกรธ ถ้าปัญญารู้แบบนี้จริง ๆ จะโกรธ หาโทษใส่ตัว
ไหม? เพราะว่า ใครไม่ได้รับผลเลย นอกจากเรา โกรธ
บ่อย ๆ ก็กลายเป็นคนขี้โกรธ ทำอะไรบ่อย ๆ ก็เป็นอย่าง
นั้นแหละ เป็นนิสัย ที่ใช้คำว่า นิสัย คือ ความคุ้นเคย
บ่อย ๆ...

...เพราะฉะนั้น การฟังธรรมะ ฟังบ่อย ๆ จะเป็นอุปนิสัย ที่
คนไทยใช้คำว่า คนนี้มีอุปนิสัยอย่างไร เพราะฉะนั้น คนนี้
มีอุปนิสัยในการฟังธรรมะ!!! เพราะเห็นประโยชน์ของ
ธรรมะ เพราะฉะนั้น แม้แต่การจะฟังธรรมะ ก็ไม่ใช่เรา
แต่เพราะสะสม คุ้นเคย จนกระทั่ง สามารถจะทำให้ฟัง
ธรรมะอีก ฟังธรรมะอีก นั่นก็คือ เป็นอุปนิสัย "นิสัย" มา
จากคำภาษาบาลีว่า "นิสสย" ที่อาศัย "อุป" แปลว่า มี
กำลัง ที่จะเป็นที่อาศัยที่มีกำลัง ต้องมาก ต้องบ่อย ถ้า
เพียงครั้ง สองครั้ง ก็ไม่มาก ไม่บ่อย...

...เพราะฉะนั้น การฟังธรรมะคั่นหู แล้วสามารถมีความ
เข้าใจได้เวลาได้ยินธรรมะเราก็เข้าใจ แล้วก็สามารถที่จะ
ฟังต่อไป คือ ความละเอียดของธรรมะนั้น เข้าใจยิ่งขึ้น
แล้วก็ฟังต่อไปอีก ก็เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น เป็น "อุปนิสสย
โคจร" เพราะว่า บางคนชอบรูปสวย ๆ เสื้อผ้า เครื่อง
ประดับต่าง ๆ บางคนชอบเสียงเพราะ ๆ บางคนก็ชอบ
กลิ่นหอม ไม่ใสไม่ได้ บางคนก็ชอบรสอร่อย ๆ สำคัญ
สำหรับเด็กตั้งเกิดจนแก่จนตาย ก็ติดในรส และการที่เรา
ติดข้องในความสุขทางกาย ที่นอนต้องนุ่ม เบาะต้องนุ่ม
ร้อนไป เย็นไป ต้องหาเครื่องปรับอากาศ สารพัด เป็น
เรื่องของความติดข้องที่คุ้นเคย เพราะฉะนั้น จิตของเรา
ตื่นมาก็แสวงหาสิ่งที่เป็นที่คุ้นเคย ที่ชอบ เป็นอุปนิสัย...

...แต่ถ้าอุปนิสัยเรา เป็นทางธรรมะ ฟังธรรมะ บ่อย ๆ ตื่น
ขึ้นมา เราก็ฟังธรรมะแล้ว มีธรรมะเมื่อไหร่เราก็ฟัง
จนกระทั่ง อุปนิสัย "ฟังธรรมะ" ใช้คำว่า "โคจร" หรือ
อารมณ์ของจิต จิตไม่ไปหาอารมณ์ทางตา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ ถึงเวลา ก็เปิดฟังธรรมะ มีเวลาก็ดูรายการ
โทรทัศน์ที่เป็นธรรมะ เป็นอุปนิสัย

เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว อารมณ์คือสิ่งที่จิตรู้นี้ ก็จะเป็น
"อารักขโคจร" คุ่มครองเรา ไม่ให้ไปในทางชั่ว เพราะเข้าใจ
อยู่แล้วว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล ห้ามใจห้ามไม่ได้
แต่มีปัจจัยที่จะให้กุศลเกิด กุศลจึงเกิดได้ แล้วกุศลจะเกิด
เมื่อไหร่? เมื่อมีความเข้าใจธรรมะ เพราะฉะนั้น ก็เป็นการ
ที่ทำให้เจริญขึ้นที่ใช้คำว่า "ภาวนา" ทำให้สิ่งที่ไม่เกิด เกิด
ทำให้สิ่งที่เกิดแล้ว เกิดบ่อยขึ้น ก็สามารถที่จะทำให้จิต
ของเราผูกพันอยู่กับสิ่งที่ปรากฏทางตา ตอนนี้อย่างนี้ยังไม่
ผูกพัน เพราะฟังน้อย ก็ติดข้องในสิ่งที่เราจำได้ว่าเป็น
อะไร

ชอบดอกไม้ บางคนที่บ้านปลูกดอกไม้เต็มเลย เพราะเหตุ
ว่าเขาผูกพัน แต่ถ้าเราผูกพันในอารมณ์ คือ สภาพธรรมะ
ไม่ใช่เรา เดียวนี้เป็นแต่เพียงสิ่งที่ปรากฏ ถ้าผูกพัน จิต
ของเราก็ละทิ้งสิ่งที่เคยผูกพันแต่ก่อน คือ รูป เสียง กลิ่น

รส ไผ่สุริยพะ มาเป็นการผูกพัน เริ่มถึงเฉพาะลักษณะ
ของสภาพธรรมะ ที่เป็น ปฏิบัติ ซึ่งคนไทยใช้คำว่า
ปฏิบัติ แต่ต้องเข้าใจทุกคำ ไม่ใช่ไปคิดเอง นี่คือประโยชน์
ของการฟังธรรมด้วยความไม่ประมาท ด้วยความเคารพ
ด้วยความไตร่ตรอง ด้วยความเข้าใจจริง ๆ ในแต่ละหนึ่ง
คำ!!! ไม่อย่างนั้นเราปนหมดเลย...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณสดศรี สมพันธ์ และครอบครัว
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

